

De kracht van samen

Geschreven voor:

De nabestaanden van de duizenden coronaslachtoffers in
Nederland, onder wie de geïnterviewden in dit boek.
De mensen die samen zoeken naar 'het nieuwe normaal'.

DE KRACHT VAN

KRONIEK VAN EEN CRISIS

HELLA VAN DER WIJST

zilt

De kracht van samen
Kroniek van een crisis

Hella van der Wijst

ISBN 978-94-93198-06-7

ISBN 978-94-93198-09-8 (ebook)

NUR 402

© tekst: Hella van der Wijst

Ontwerp omslag: Villa Grafica

Ontwerp lay-out binnenwerk: Peter Slager

Opmaak binnenwerk: Gewoon Geertje

Foto's omslag: Wim Roefs

© 2020 Uitgeverij Zilt, Heerenveen

Alle rechten voorbehouden.

Uitgeverij Zilt is onderdeel van Royal Jongbloed Publishing

www.uitgeverijzilt.nl

‘Er is maar één manier om de mensen bij elkaar te krijgen:
stuur ze de pest op hun dak.’

‘De tijd van het lijden was voorbij en de tijd van vergeten
was nog niet aangebroken.’

De pest – Albert Camus

INHOUD

Voorwoord – Wim van de Donk, voormalig commissaris van de Koning in Noord-Brabant	9
#ALLEENSAMEN – Daan Roovers, Denker des Vaderlands	11

Deel I: Voor de eerste coronagolf

1 Mijn achterland wordt het epicentrum van een crisis – 2 december 1964 – 27 februari 2020	17
2 Storm voor de stilte – Brabant viert carnaval	27

Deel II: Tijdens de eerste coronagolf

3 Het zal zo'n vaart niet lopen – Eind februari 2020	37
4 Corona beheerst ineens alle verhalen – Eerste week maart 2020	49
5 'Binnen 24 uur verlies ik mijn beide ouders' – Het verhaal van Jannie Opheij	65
6 Mensen worden getallen – Half maart 2020	73
7 'Met drie generaties onder één dak leer je wat samenleven is' – Het verhaal van de familie Van den Elzen	87
8 Nieuwe regels, nieuwe rituelen – Half maart 2020	99
9 'Wie is de volgende? spookt door mijn hoofd' – Het verhaal van zuster Agnes	117
10 Elkaar ontwijken als de pest – Eind maart 2020	125

11	‘Wij moeten een onmogelijke keuze maken’ – Het verhaal van de zussen Femke van der Heijden en Baukje de Groot	141
12	Collectieve kwetsbaarheid – Begin april 2020	149
13	‘Ik zorg voor pa in onze feestschuur’ – Het verhaal van Réne Vervoort en zijn ouders	165
14	Stille ramp – Begin april 2020	175
15	‘Ik zou opnieuw in het coronaherstellhotel gaan werken’ – Het verhaal van zorgmedewerker Daniëlle Beekman	193
16	Voorzichtigheid boven spijt – Eind april 2020	201
17	‘Wij worden een sterke generatie door de crisis’ – Het verhaal van de jonge ondernemers Thijs Swinkels en Johan Dortmans	217
18	Terug naar normaal? – Mei 2020	231

Deel III: Na de eerste coronagolf

19	Hoe samen normaal verder – Na de eerste coronagolf	241
20	De ‘kracht van samen’ in kleine acties – Van applaus voor de zorghelden tot Heel Veghel Bakt	265
	Dankwoord Hella van der Wijst	277
	Wie is wie – Hoofdpersonen in De kracht van samen in citaten	279

WOORD VOORAF

Het was, zo dacht menigeen, een griepje in een ver land. Maar het kwam snel dichterbij. In Europa eerst in Italië, maar toen ook bij ons, in Brabant. Het was carnaval, corona stond niet op het netvlies. De vraag was of het wel veilig was om de optochten door te laten gaan, gezien het weer. Daarna zijn Brabant, Nederland, Europa en de wereld ingrijpend veranderd.

In Brabant, meer in het bijzonder in Noordoost-Brabant, sloeg de ziekte snel en onbarmhartig toe. Iedereen kent wel iemand die ziek werd, velen verloren naasten. Sociale contacten werden moeilijk, ingewikkeld en soms zelfs onmogelijk. Het veranderingsproces van de economie heeft een versneling ondergaan. De effecten zijn zichtbaar in winkelstraten en in werkprocessen. De druk op de gezondheidszorg, de ziekenhuizen en de verzorgingstehuizen werd groot, zodanig dat gevreesd moest worden dat de capaciteit niet toereikend zou zijn.

Het leed dat corona veroorzaakte en nog veroorzaakt, wordt gevat in statistieken. Statistieken en kaartbeelden met, diep donkerrood gekleurd, de gebieden die het zwaarst getroffen zijn. Brabant, meer in het bijzonder Noordoost-Brabant, is in Nederland een van die regio's. De vraag wat daarvan de oorzaak is, ligt op tafel bij de wetenschap.

Er worden vele oorzaken genoemd. Maar wat blijft is het effect dat de coronacrisis had en heeft op mensen en gemeenschappen. Op families, de burens, het dorp of de stad. Op het

verzorgingstehuis, het klooster, de woongemeenschap. Op mensen in de zorg, mensen die de samenleving draaiende houden, mensen in supermarkten, mensen bij de overheid, mensen die uitvaarten verzorgen. Zij allen werden geconfronteerd met leed. Dit boek laat hen aan het woord, zij vertellen hun verhaal. Zij vertellen wat hun overkwam, hoe zij zich overeind hielden. Wat zij konden betekenen voor hun medemens.

Brabant is een ander woord voor ‘samen’. Want ook dat is zichtbaar. Mensen zorgen voor elkaar, voor hun burens en naasten. Er zijn volop creatieve initiatieven te zien waarbij de samenleving en de saamhorigheid op een nieuwe manier vorm en inhoud krijgen. Een lichtende rand rond een inktzwarte wolk.

Het aantal zieke mensen loopt terug. Er is weer meer mogelijk. Maar het risico is nog niet voorbij. Toch is het goed dat deze streekroniek in tijden van corona verschijnt. Het geeft een beeld, het stemt tot bezinning en geeft hoop omdat het de kracht van het individu, de Brabantse mens en de veerkracht van de samenleving laat zien.

Wim van de Donk, voormalig commissaris van de Koning in de provincie Noord-Brabant (tot 30 september 2020)

Geboren en getogen in Veghel, epicentrum van de coronacrisis

#ALLEENSAMEN

Ineens staat alles stil. Op 12 maart om half een 's middags gaat mijn telefoon. Het diner in Rotterdam, waar ik zou spreken, wordt afgelast. Ik hang mijn jurk weer in de kast, schakel de printer uit en besluit de rest van de dag maar als een welkome vrije dag te beschouwen. Net als de dag erna trouwens.

Sinds die dag leven wij allen in een nieuwe werkelijkheid, waarin tal van nieuwe vragen opdoemen. Wat zijn vitale beroepen? Hoeveel mag een mensenleven kosten? Hoeveel wetenschap kan de politiek verdragen? Wat is normaal? En: wat betekent 'samen' nog? Samen met wie?

Pannetje soep

Alleen de meest primaire relaties blijven in die periode ongeschonden. Meer dan ooit realiseer ik me het vitale belang van een huishouden: relaties waaraan de overheid geen beperkingen oplegt. Voor alle andere verhoudingen, vriendschappen, familiebanden en burens geldt: afstand houden.

Met mijn man en mijn twee zoons (10 en 12) proberen we onze honderd vierkante meter met kantoor in wisseldiensten

zo goed mogelijk te verdelen. Gezien de leeftijd van mijn kinderen overbodig te zeggen dat zij onze plotselinge huiselijkheid niet enkel positief ervaren. We zijn naar hun smaak ineens iets te veel samen.

Mijn oude vader van 88 zit ondertussen alleen in zijn huis in Veghel, de plek die op de kaart van het RIVM vanaf het begin dieprood kleurt vanwege de besmettingen. De laatste keer dat ik hem voor de quarantaine zag, was een paar weken daarvoor, tijdens carnaval, toen we nog samen naar het café gingen. Hij is nuchter en houdt dapper stand. Twee maanden lang gaan we er niet heen. We bellen. En inderdaad, met regelmaat staat er een pannetje soep voor de deur, of een aspergeschotel, of een paasbrood. Het dorp doet waar het dorp goed in is ...

Strategie van samen

Ik behoor tot die paar bevoorrechte mensen die nog af en toe ergens heen mogen, ik heb een perskaart en kennelijk heb ik als Denker des Vaderlands een vitaal beroep. Ik schuif aan bij de burgemeester van Amsterdam en mag in Den Haag meedenken over de communicatiestrategie van het crisisteam, een vak apart (en niet het mijne).

Eén pijler van deze strategie is benadrukken dat de aanpak van het coronavirus iets gezamenlijks is. ‘Alleen samen krijgen we corona onder controle. We doen het samen.’ Samengevat in de hashtag #alleensamen. De beklemtoning van ‘samen’ als strategie: het woord lag en ligt premier Rutte op de lippen bestorven.

Net als Hella ervaar ik in deze periode heel sterk dat ik in twee werelden leef: die van Noordoost-Brabant, en die van mijn huidige woonplaats Amsterdam. Ongevraagd kwam onze geboortegrond volop in de schijnwerpers, terwijl we er tegelijkertijd wekenlang niet naar toe konden. We keken met angst en beven allemaal mee hoe de eerste haard in Nederland zich ontwikkelde. Journalisten deden verslag van de sterfte-

cijfers, de ic-capaciteit en de noodbedden. Maar er is zoveel meer te vertellen.

Ik ben blij dat Hella van der Wijst de verhalen en de belevingen uit die periode uit eerste hand heeft opgetekend. Ik ken Hella niet alleen als journalist, maar vooral als een rasechte verhalenverteller en -vertolker. Zij noteerde de ervaringen van talloze mensen, gewone mensen die ineens in het nieuws waren, in deze kroniek van Noordoost-Brabant tijdens de eerste coronagolf. Mooie, verdrietige en ook hoopgevende verhalen, die de moeite waard zijn om blijvend herinnerd te worden.

Daan Roovers, Denker des Vaderlands

Geboren en getogen in Veghel, epicentrum van de coronacrisis

DEEL I:
VOOR DE
EERSTE CORONAGOLF